

MEDLEMSSTYRING OG FORETAKSLEDELSE I FELLESKJØPET AGRI SA

God medlemsstyring og foretaksledelse er viktig for å styrke tilliten til foretaket, og bidra til størst mulig verdiskapning over tid til beste for medlemmene, de ansatte, kreditorer og andre tredjeparter som har interesser i foretaket.

Styret i Felleskjøpet Agri SA («**FKA**» eller foretaket) besluttet i 2023 at FKA skal følge prinsippene i «Anbefalingen om medlemsstyring og foretaksledelse i samvirkeforetak» («**Samvirkeanbefalingen**»).

Styret har derfor avgitt følgende redegjørelse for FKAs medlemsstyring og foretaksledelse. Redegjørelsen omfatter hvert av punktene i Samvirkeanbefalingen, og nummereringen i redegjørelsen er i henhold til denne. Samvirkeanbefalingen er tilgjengelig på www.samvirkene.no.

1. Redegjørelse for medlemsstyring og foretaksledelse

Styrets redegjørelse, som er inkludert i årsberetningen eller i dokument det er henvist til i årsberetningen, gir en samlet redegjørelse for FKAs medlemsstyring og foretaksledelse.

Redegjørelsen bygger i henhold til Samvirkeanbefalingen på «følg eller forklar»-prinsippet og tar for seg hvert punkt i anbefalingen. FKA følger anbefalingen. Det er ingen vesentlig avvik, men der det er mindre avvik forklares dette.

2. Virksomheten

FKA er et landbruksamvirke eid av vel 37 000 bønder. Vedtektene beskriver foretakets formål, og setter tydelige rammer for virksomhetens innhold. Formålet fremkommer av vedtektenes § 2 som lyder:

«FKA er et samvirkeforetak med formål å medvirke til å styrke medlemmenes økonomi i landbruksvirksomheten på kort og lang sikt. Formålet søkes oppnådd ved å tilby medlemmene kostnadseffektive driftsmidler gjennom kjøp, salg, produksjon og formidling, samt å kjøpe, foredle og selge korn og eventuelle andre planteprodukter fra og til medlemmene på gunstige vilkår.

Foretaket kan ellers delta i annen virksomhet som har naturlig forretningsmessig forbindelse med foretakets kjernevirksomheter. Virksomheten drives av foretaket selv eller gjennom hel- eller deleide datterselskap og tilknyttede foretak. FKA skal være en aktiv pådriver for samarbeid med andre samvirkeforetak med sikte på å ivareta medlemmenes felles interesser. FKA, ved styret, er markedsregulator for kornsektoren i Norge.»

Styring og ledelse av selskapet er basert på demokratiske prinsipper nedfelt i foretakets vedtekter. Styring og vedtekter etterlever norsk lovverk og standarder, samt FKAs egne etiske retningslinjer.

Styret setter klare mål, klare strategier og en klar risikoprofil for virksomheten, slik at foretaket skaper verdier for medlemmene og ivaretar deres interesser på en bærekraftig måte. Våre mål og strategier er nærmere beskrevet i årsrapporten, og på vår nettside.

Mål, strategier og risikoprofil evalueres og vurderes fortløpende gjennom året, og minimum én gang årlig drøfter styret strategiske hovedområder for virksomheten og gjennomgår risikoområdene.

Styringen følger foretakets mål for bærekraftig drift og matproduksjon. FKA er leverandør av driftsmidler til landbruket og våre medlemmer er bønder, og vi har stort fokus på å fremme bærekraftig bruk av jorda og jordas ressurser. FKA har, som en sentral del av strategien, utarbeidet «Felleskjøpets bærekraftstrategi». I tillegg vedtar styret FKAs årlige «Bærekrafts rapport». Begge disse er reflektert i FKAs årsrapport og tilgjengelige på FKAs nettside. En viktig del av bærekraftsarbeidet er FKAs systematiske arbeid for å møte de omfattende nye krav som følger av EUs «grønne giv», herunder bærekraftsdirektivet (CSRD).

3. Medlemskap

Retningslinjer for og informasjon om medlemskap er tilgjengelig på FKAs nettside. I tillegg inneholder FKAs vedtekter nærmere beskrivelse av vilkårene for medlemskap, herunder hva som kan være saklige grunner for å nekte medlemskap/utestenge medlemmer.

Medlemskap i FKA er åpent for foretak med eget organisasjonsnummer som utøver landbruksdrift og landbruksrelatert virksomhet, herunder utmarks- og reindrift. Et medlem kan videre søke om tilknyttet medlemskap for fysiske personer som deltar aktivt i driften.

Overføring av medlemskap følger samvirkelovens normalordning.

4. Likhetsprinsippet

Likebehandling av medlemmene er ivaretatt i tråd med prinsippene i samvirkeloven.

Forskjellsbehandling tillates kun dersom det foreligger saklig grunn, og er forutsatt at dette fremmer foretakets og medlemsfellesskapets interesser som helhet.

Eventuell forskjellsbehandling er så langt det lar seg gjøre basert på generelle og objektive kriterier, og FKA tilstreber full åpenhet med mindre særlige og saklige hensyn tilsier noe annet.

5. Årsmøtet

Medlemmene i FKA er eiere av selskapet, og har sin rett til å utøve eierinnflytelse. Dette utgjør en avgjørende del av medlemsdemokratiet. Eierne er inndelt i kretser som på eiermøte velger sine representanter til årsmøtet. Årsmøtet er konsernets høyeste organ og velger bl.a. konsernstyre og ekstern revisor.

Årsmøtet består av årsmøteutsendingene fra valgkretsene, ansattevalgte årsmøteutsendinger, styret, årsmøtets ordfører og varaordfører, kontrollkomité og årsmøtets valgkomité. Årsmøtet ledes av årsmøtets ordfører. Daglig leder, konsernledelsen og sentrale representanter fra organisasjonen deltar også på årsmøtet.

Årsmøtet velger også kontrollkomité. Kontrollkomiteen arbeider etter instruks vedtatt av årsmøtet, og skal føre tilsyn med virksomheten og påse at FKA følger lover, forskrifter, vilkår, vedtekter og vedtak. Komiteen legger fram beretning for årsmøtet.

Styret forbereder saker og saksunderlag, og avgir innstilling til saker som skal behandles på årsmøtet. Den enkelte eier har rett til å få tatt opp saker på årsmøtet.

FKAs vedtekter inneholder nærmere bestemmelser vedrørende årsmøtets organisering, sammensetning, valg og oppgaver. Årsmøteutsendingene kan stemme i hver enkelt sak, herunder stemme på enkeltkandidater ved valg.

6. Valgkomiteen

FKA har en vedtektsfestet sentral valgkomité som velges av årsmøtet. Valgkomiteen består av 1 representant fra hver region, med personlig varamedlem.

Komiteens medlemmer er uavhengige av styret og ledende ansatte.

Det er utarbeidet en instruks for valgkomiteen som er vedtatt av årsmøtet. Årsmøtet velger valgkomiteens leder og medlemmer, og fastsetter disses godtgjørelse.

Valgkomiteens oppgave er å foreslå kandidater, inklusive varamedlemmer, til styret, kontrollkomiteen, ordfører og valgkomiteen, samt foreslå godtgjørelse til disse. Valgkomiteen kan også innstille på andre valg som måtte være aktuelle. Komiteen har i sitt arbeid dialog med de aktuelle kandidater, og alle kandidater som ønskes foreslått av valgkomiteen, skal på forhånd være forespurt om de er villige.

Det følger av retningslinjene at valgkomiteens innstilling bør gjenspeile mangfoldet blant FKAs medlemmer, samt vektlegge kompetanse, geografi og kjønn. Valgkomiteens innstilling sendes ut sammen med innkallingen til årsmøtet. Valgkomiteens leder fremlegger innstillingen for årsmøtet, der kandidatene presenteres og innstillingen begrunnes.

7. Styrets sammensetning

Det er styrets oppfatning at styrets sammensetning ivaretar medlemsfellesskapet interesser og foretakets bredde og behov for kompetanse, kapasitet og mangfold, samt at det fungerer godt som et kollegialt organ.

Styret skal iht. vedtektene bestå av minst 11 og høyst 13 medlemmer, der de eiervalgte styremedlemmene, inklusive styrets leder, velges av årsmøtet. Disse velges blant foretakets medlemmer. Styrets leder og nestleder velges for ett år av gangen, og øvrige medlemmer velges for to år. De ansattevalgte styremedlemmene velges i henhold til samvirkeloven og den til enhver tid gjeldende avtale mellom FKA og de ansattes organisasjoner. Ansattevalgte styremedlemmer velges ikke blant ledende ansatte.

Styret er bredt sammensatt slik at det kan handle uavhengig særinteresser. Flertallet av de medlemsvalgte medlemmene er uavhengige av ledende ansatte og vesentlige forretningsforbindelser, utover alminnelig samhandling med FKA som leverandør av driftsmidler eller som kornkjøper.

Det er i årsrapporten redegjort for styrets deltakelse på styremøtene og styremedlemmenes kompetanse, i tillegg til at opplyse om hvilke styremedlemmer som anses som uavhengige.

8. Styrets arbeid

Styret har fastsatt en styreinstruks som gir nærmere regler for styrearbeidet og saksbehandlingen. Videre har styret fastsatt en instruks for daglig leder. Instruksene fastsetter bl.a. en klar ansvars- og oppgavefordeling mellom styret og den daglige ledelsen, samt reguleringer knyttet til habilitet og konfidensialitet.

Instruksene angir hvordan styret og den daglige ledelsen skal behandle eventuelle avtaler med tilknyttede parter, herunder i hvilken grad det bør innhentes en uavhengig verdivurdering før slike avtaler inngås.

Det avholdes normalt rundt 10 ordinære styremøter i året, i tillegg til ekstraordinære etter behov, herunder et årlig strategiseminar. Styret evaluerer løpende sitt arbeid i forlengelsen av hvert styremøte, samt gjennomfører årlig en revisjon av sitt arbeid og styreinstruks.

Daglig leder deltar i styremøtene, men uten stemmerett. Styret kan beslutte at den daglige lederen ikke skal delta i behandlingen av en sak.

Styret har etablert tre styreutvalg bestående av enkelte av foretakets styremedlemmer; revisjonsutvalg, kompensasjonsutvalg og utvalg for markedsregulering korn. Utvalgene skal bidra til grundigere, men samtidig mer effektiv styrebehandling av saker innenfor de respektive områder. Utvalg for markedsregulering korn skal være ansvarlig for å følge saksområdet til markedsregulator tettere enn et samlet styre kan gjøre, samt bidra til å forberede FKA sitt innspill til jordbruksforhandlingene.

Styreutvalgene er forberedende utvalg og har ikke beslutningsmyndighet, og arbeider i henhold til mandat fastsatt av styret. Medlemmene i utvalgene er uavhengig av ledende ansatte. Utvalgene er reflektert i årsrapporten.

9. Risikostyring og internkontroll

FKA har et omfattende kvalitets- og virksomhetsstyringssystem som ligger til grunn for virksomheten og sikrer de nødvendige prosesser, retningslinjer, verktøy og avvikshåndtering. FKA er sertifisert i henhold til ISO 14001 og 9001.

Forretningsområder, datterselskap og konsernledelsen foretar løpende risikovurderinger og tiltak. I tillegg til løpende orienteringer gjennomgår styret minst én gang i året foretakets viktigste risikoområder og tiltak for å forebygge og redusere risiko til akseptabelt nivå. Styret er videre på overordnet nivå orientert om foretakets arbeid med internkontroll og organiseringen av dette arbeidet.

Hovedtrekkene i FKAs systemer for internkontroll og risikostyring fremkommer av årsrapporten.

10. Styremedlemmenes godtgjørelse

Godtgjørelsen til styret fastsettes av årsmøtet etter innstilling fra valgkomiteen, og reflekterer ansvar, tidsbruk og foretakets kompleksitet. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig.

Utover de ansattevalgte styremedlemmenes alminnelige oppgaver som ansatt, kan styremedlemmene ikke påta seg særskilte oppgaver for foretaket i tillegg til styrevervet, og har ikke mottatt godtgjørelser ut over vanlig styregodtgjørelse.

11. Lønn og annen godtgjørelse til ledende personer

Kompensasjonsutvalget forbereder styrets behandling av godtgjørelse til og målkort for daglig leder. Godtgjørelsen til daglig leder fremkommer av årsregnskapet.

For alle øvrige ansatte, herunder konsernledelsen og andre ledende ansatte, benytter FKA en metodikk etablert av eksternt leverandør Mercer (International Position Evaluation) for å klassifisere og fastsette godtgjørelse i foretaket. Metodikken er basert på en omfattende global database for godtgjørelse. Metodikken tar hensyn til foretakets organisering, kompleksiteten i virksomheten og tilpasningen av jobber til forretningsmålene. Metodikken og godtgjørelsesnivå evalueres hvert år.

Lønn til ansatte som er medlemmer av styret fastsettes i tråd med samme metodikk som for samtlige ansatte, og styregodtgjørelse til disse fastsettes av valgkomiteen som for øvrige styremedlemmer.

Det er styrets oppfatning at ordningene for lønn og annen godtgjørelse bidrar til å forene interessene til medlemmene og de ledende ansatte, og videre at de bidrar til foretakets forretningsstrategi, langsiktige interesser og økonomiske bæreevne. Godtgjørelsesordningen er knyttet til verdiskaping over tid, og er forankret i målbare forhold som den ansatte kan påvirke. Det er tak på resultatavhengig godtgjørelse.

Det foreligger ingen opsjonsordninger eller tilsvarende. Enkelte av foretakets ledende ansatte har en egen pensjonsordning.

12. Opplæring og kommunikasjon

Styret søker å medvirke til at foretakets medlemmer, tillitsvalgte og ansatte har den kunnskapen og kompetansen som trengs for at de skal kunne utøve sine funksjoner til foretakets beste, herunder informasjon og opplæring om samvirkeformens særpreg og tenkemåte.

Det gjøres blant annet ved å stille krav til nyansatte om gjennomføring av grunnleggende kurs og opplæring i FKAs drift og formål, etiske retningslinjer og samvirke som selskapsform. Nye styremedlemmer og tillitsvalgte gis også tilbud om opplæring i relevante og påkrevde tema.

FKAs kommunikasjon er basert på åpenhet og tillit. I tillegg til på årsmøtet, skjer kommunikasjon og dialog med medlemmer og tillitsvalgte gjennom fastsatte møter gjennom året, herunder tillitsvalgtsamlinger og kretsmøter, samt informasjonsmøter etter behov. Vedtektene har nærmere bestemmelser om avholdelse av møter med distriktsrådsledere og øvrige tillitsvalgte og hva disse møtene skal dekke, dette med hensikt å sikre god og løpende dialog mellom administrasjonen og medlemmene. Generell informasjon til våre medlemmer er også tilgjengelig på våre nettsider, i tillegg til den informasjon som gis gjennom medlemsbladet Samvirke.

Finansiell rapportering skjer i henhold til Oslo Børs' regelverk ettersom FKA har noterte obligasjoner.

13. Kapitalstruktur og bruk av årsoverskudd

Styret arbeider for at FKA har en kapitalstruktur og et kapitalgrunnlag som er tilpasset foretakets mål, strategi og risikoprofil. Lønnsomhet, soliditet og likviditet skal sikre at FKA til enhver tid kan håndtere utfordringer og utnytte muligheter. FKAs lønnsomhet på sikt må være tilstrekkelig til å kunne finansiere fremtidig finansieringsbehov. En sunn og solid finansiell posisjon er nødvendig for å sikre tilgang til finansiering med gode betingelser og handlingsrom. FKAs finansielle mål er klart definert i foretakets strategi.

Styret har ikke utarbeidet en fast utbyttepolitikk, noe som er bevisst grunnet behovet for å kunne tilpasse bruken av overskudd utifra foretakets økonomiske situasjon.

14. Revisor

Ekstern revisor velges av årsmøtet etter innstilling fra kontrollkomiteen. Kontrollkomiteen påser at revisjonen skjer på trygghende måte og innenfor lovpålagte rammer.

Ekstern revisor har en sentral rolle, og er den som overfor årsmøtet bekrefter at det styrefastsatte regnskapet er rettvisende. Styret legger stor vekt på åpenhet overfor ekstern revisor, at det er et godt og effektivt samarbeidsmiljø med de ansatte, og at revisor får de

tilganger som revisor måtte ønske. Det er først og fremst revisjonsutvalget og selskapets administrasjon som har den løpende kontakt med ekstern revisor.

Revisor framlegger årlig hovedtrekkene i en plan for gjennomføring av revisjonsarbeidet. Kontrollkomiteen, revisjonsutvalget og styret får seg forelagt revisors rapporter samt øvrige skriftlige merknader. Revisor deltar i styremøtet der årsregnskapet blir gjennomgått. I tillegg har revisor årlig møte med styret uten at administrasjonen er til stede.

Styret gjennomgår minst én gang i året foretakets internkontroll med revisor, herunder svakheter revisor har identifisert og forslag til forbedringer.

I årsregnskapet framkommer revisors godtgjørelse fordelt på revisjon og eventuelle andre tjenester.

Styret godkjente i 2024 retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon.